



Brüssel, detsember 2023

## **Tegevussuunised ELi kaubanduslepingute ja -kokkulepete täitmise tagamiseks ette nähtud ühtse kontaktpunkti ja kaebuste lahendamise mehhanismi kohta**

Käesolevates tegevussuunistes kirjeldatakse, kuidas toimib Euroopa Komisjoni rahvusvahelise kaubanduse osakonna ühtne kontaktpunkt, kes tegeleb kaebustega kestlikkusega seotud kohustuste täitmata jätmise või kaubandustökte kohta kolmandates riikides, ning kuidas selliseid kaebusi esitada.

### **1. Mida ühtne kontaktpunkt endast kujutab?**

Ühtne kontaktpunkt on keskne kontaktpunkt kõigile ELis asuvatele sidusrühmadele, kes soovivad esitada kaebuse turulepääsuga seotud probleemide või juhtumite kohta, kus teistes riikides ei ole täidetud kohustusi,<sup>1</sup> mille riigid on võtnud ELi kaubanduslepingute kaubandust ja kestlikku arengut käsitlevate sätete või ELi üldise soodustuste süsteemi alusel<sup>2</sup>. Kaebuste esitamise süsteemi koordineerijana tagab ühtne kontaktpunkt sujuva siseprotsessi, et tegeleda turulepääsu probleemidega ning kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemi kohustuste täitmata jätmise juhtumitega. Kaebuste esitajatega suhtlemisel järgib ühtne kontaktpunkt Euroopa hea halduse tava eeskirja<sup>3</sup>.

Nende suuniste eesmärk on selgitada huvitatud sidusrühmadele, kuidas ühtse kontaktpunkti hallatav kaebuste süsteem toimib. Suuniste lisas on esitatud kaks praktilist juhendit komisjoni portaalis [Access2Markets](#) kättesaadavate kaebuse vormide täitmiseks.

Ühtne kontaktpunkt ei tegele kaubanduskaitse kaebustega (dumpinguvastased, tasakaalustus- või kaitsemeetmed). Selliste küsimustega tuleks pöörduda kaubanduskaitse kaebustega tegeleva ameti poole<sup>4</sup>.

### **2. Kes võib esitada kaebuse?**

Kaebuste süsteemi alusel võivad ühtsele kontaktpunktile kaebuse esitada järgmised isikud.

---

<sup>1</sup> Ühtse kontaktpunkti kaudu saab registreerida ELi kaubanduslepingutega hõlmatud valdkondadega seotud kaebusi. Seepärast ei ole see ette nähtud muude ELi lepingutega hõlmatud valdkondade jaoks, nt lennundus, kalandus, sotsiaalkindlustuse koordineerimine jne.

<sup>2</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta määrus (EL) nr 978/2012 üldiste tariifsete soodustuste kava kohaldamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 732/2008 kehtetuks tunnistamise kohta (ELT L 303, 31.10.2012, lk 1–82).

<sup>3</sup> [https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/20131125-code-good-administrative-behaviour-en\\_1.pdf](https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/20131125-code-good-administrative-behaviour-en_1.pdf).

<sup>4</sup> Lisateave on avaldatud aadressil <https://ec.europa.eu/trade/policy/accessing-markets/trade-defence/>.

- i. Turulepääsuga seotud kaebused
  - a. ELi liikmesriigid;
  - b. Ettevõtjad, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või põhitegevuskoht on ELis;
  - c. ELi äriühingute tööstusliidud;
  - d. ELi tööandjate ühendused;
  - e. mis tahes ELi liikmesriigi õiguse alusel loodud ametiühingud või ametiühingute liidud.
- ii. Kaubanduse ja kestliku arengu või üldise soodustuste süsteemiga seotud kaebused
  - a. ELi liikmesriigid;
  - b. Ettevõtjad, kelle registrijärgne asukoht, juhatuse asukoht või põhitegevuskoht on ELis;
  - c. ELi äriühingute tööstusliidud;
  - d. ELi tööandjate ühendused;
  - e. mis tahes ELi liikmesriigi õiguse alusel loodud ametiühingud või ametiühingute liidud;
  - f. kooskõlas ELi kaubanduslepingutega loodud ELi sisenõuanderühmad (kaubanduse ja kestliku arenguga seotud kaebused);
  - g. mis tahes ELi liikmesriigi õiguse alusel loodud vabauhendused;
  - h. mõne ELi liikmesriigi kodanikud või alalised elanikud.

Mõnda eespool loetletud kategooriasse kuuluv isik võib esitada kaebuse üksi või koos teiste samasse kategooriasse või eri kategooriatesse kuuluvate isikutega. Kaebuse esitajad peaksid selgelt märkima, kas nad tegutsevad ainult enda nimel või esindavad ka muid huve, näiteks partnerriigis asuvaid sarnaseid üksusi või organisatsioone. Kui kaebuse esitaja esindab teisi, peab ta täielikult avalikustama nende isikute nimed. Neid andmeid hoitakse konfidentsiaalsena, nagu on osutatud punktis 6.

### **3. Kaebuse vormidel nõutava teabe ulatus**

Selleks et ühtne kontaktpunkt saaks hinnata võimaliku juhtumi põhjendatust ja olulisust ning otsustada edasiste meetmete üle, sisaldavad nii turulepääsu kui ka kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud kaebuse vormid mitmesugust teavet. Käesolevates tegevussuunistes selgitatakse selle teabe olulisust ja nõutavaid andmeid.

Kogu kaebuse vormis nõutava teabe esitamine ei ole eeltingimus, et ühtne kontaktpunkt kaebuse vastu võtaks. Mida rohkem teavet kaebus aga sisaldab, seda lihtsam on ühtsel kontaktpunktil hinnangut anda ja kaubanduspartneritega tõhusamalt suhelda.

Osa teabest ei pruugi olla avalikult ega hõlpsasti kättesaadav ning sel juhul ei pea kaebuse esitaja lisama täpseid andmeid. Selle asemel piisab sellest, kui vastata küsimustele oma parimate teadmiste kohaselt ning esitada parimad hinnangud koos põhjendustega.

Ühtne kontaktpunkt on valmis võimalikke kaebuse esitajaid, eeskätt VKEsid ja väiksemaid sidusrühmi, enne kaebuse esitamist abistama. Muu hulgas võib ta anda nõu selle kohta, millist teavet on hindamiseks vaja. Järgmises punktis kirjeldatakse täpsemalt, kuidas ühtse kontaktpunktiga selles kaebuse esitamisele eelnevas etapis ühendust võtta.

### **4. Kaebuse esitamisele eelnev etapp**

Ühtne kontaktpunkt mõistab, et hästi põhjendatud kaebuse koostamine võib olla keeruline ülesanne, eriti VKEde ja väiksemate sidusrühmade jaoks. Selle ülesande lihtsustamiseks innustab ühtne kontaktpunkt temaga enne kaebuse esitamist ühendust võtma, et kaebuse

ametlikuks esitamiseks valmistuda. Teise võimalusena saab ühtne kontaktpunkt suunata sidusrühmad muude vahendite juurde, kui need sobivad küsimuste lahendamiseks paremini. Vabatahtlikud kaebuse esitamisele eelnevad kontaktid võivad olla väga kasulikud nii kaebuse esitajale endale kui ka ühtsele kontaktpunktile. Eeskätt võib see protsess aidata muu hulgas kindlaks teha, millist konkreetset teavet on vaja, et kaebuse esitaja saaks sellele vastavalt oma jõupingutusi paremini suunata.

Kaebuse esitaja võib enne kaebuse esitamist ühtse kontaktpunktiga ühendust võtta e-posti aadressil [TRADE-SINGLE-ENTRY-POINT@ec.europa.eu](mailto:TRADE-SINGLE-ENTRY-POINT@ec.europa.eu). Pärast kaebuse esitamisele eelneva kontakti taotluse saamist määrab ühtne kontaktpunkt kontaktpunkti, kes asjaga tegelema hakkab, ning teatab sellest kaebuse esitajale.

Kaebuse esitamisele eelnevad kontaktid annavad ühtsele kontaktpunktile ja sidusrühmadele võimaluse arutada enne kaebuse esitamist selliseid küsimusi nagu kaebuse õiguslik alus, võimaliku tõkke või rikkumise süsteemne või majanduslik mõju ning esitatava teabe ulatus. Samuti aitavad need ühtsel kontaktpunktil valmistuda kaebuse menetlemiseks ja teha juba varajases etapis kindlaks peamised probleemid.

## 5. Kaebuse vormid

Ühtsel kontaktpunktil on kaebuste esitamiseks kaks veebivormi: turulepääsu tõketega seotud vorm ning kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud vorm. Mõlemad vormid tuleb täita otse internetis<sup>5</sup>. Kaebuse vormide alusel hindab ühtne kontaktpunkt, kas kaubandustõke on olemas või kas kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud kohustusi on rikutud; ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepinguga seotud juhtudel hindab ta ühtlasi selle lepingu kohaste tasakaalustavate meetmete kohaldamise seisukohast olulist teavet<sup>6</sup>.

Käesolevatele tegevussuunistele on lisatud kaks praktilist juhendit, milles selgitatakse kaebuste vormide täitmist ja mis põhinevad veebis kättesaadavate vormide ülesehitusel.

## 6. Konfidentsiaalsus

Ühtne kontaktpunkt käsitleb kogu saadud teavet konfidentsiaalsena ega avalikusta kaebuse vastuvõtmise fakti, kaebuse sisu ega kaebuse esitaja isikut, välja arvatud juhul, kui kaebuse esitaja on kõnealuse teabe ise avalikkusele kättesaadavaks teinud. Selleks et koordineerida ELi ja liikmesriikide meetmeid nõuete täitmise tagamiseks, jagatakse teatavat anonüümitud teavet ELi liikmesriikide ametiasutustega.

Kui kaebus on seotud turulepääsu tõkkega ja ühtne kontaktpunkt järeldab, et kaebuses

---

<sup>5</sup> [Portaali Access2Markets kontaktandmete leht \(europa.eu\)](#).

<sup>6</sup> Kaebuste vorme tuleks kasutada ka selliste kaebuste registreerimiseks, mis käsitlevad ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu alusel võetud kohustusi tagada võrdsed tingimused. Kaubanduse ja kestliku arenguga seotud vormi tuleks kasutada kaebuste jaoks, mis käsitlevad töö- ja sotsiaalseid standardeid, keskkonda ja kliimat ning muid kaubanduse ja kestliku arenguga seotud akte. Need valdkonnad kuuluvad ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu esimese rubriigi XI jaotise „Avatud ja ausa konkurentsi võrdsed tingimused ning kestlik areng“ alla. Muude selles jaotises käsitletavate valdkondade puhul tuleks kasutada turulepääsuga seotud vormi, sealhulgas teabe esitamiseks tasakaalustava meetme, konkurentsipoliitika ja subsidiumide kontrolli kohaldamise; riigi osalusega ettevõtete, eri- või eelisõigustega ettevõtete, määratud monopolide ja maksustamise kohta. Eespool osutatud kaebused töö- ja sotsiaalsete standardite, keskkonna ja kliima või subsidiumide kontrolli kohta võivad sisaldada ka artikli 411 [„Tasakaalustamine“] kohaldamise seisukohast olulist teavet.

tõstatatud probleemi saab tõepoolest käsitada kaubandustõkkena, avaldab ta selle tõkke kohta teabe komisjoni [platvormil Access2Markets](#). See teave sisaldab kõige olulisemaid fakte tõstatatud probleemi kohta (nt teatamise kuupäev, sektor, riik, kirjeldus, asjaomased HS-koodid), kuid seejuures ei avaldata, kuidas tõke kindlaks tehti või milline on tõkke majanduslik mõju. Seda teavet ajakohastatakse korrapäraselt.

Kui kaebus on seotud kaubanduse ja kestliku arengu või üldise soodustuste süsteemiga ning ühtne kontaktpunkt järeldeb, et tõstatatud probleem võib endast kujutada kaubanduslepingu kohase kaubandus- ja kestliku arengu kohustuse või üldise soodustuste süsteemi määrase rikkumist, mis võib viia süsteemi alusel antud soodustuste peatamiseni (määrase artikkel 15 või 19), avaldab ta selle rikkumise kohta ülevaatliku teabe komisjoni kaubanduse ja kestliku arengu teemalises veebisaidil. Kõnealune teave sisaldab kõige olulisemaid fakte tõstatatud probleemi kohta, kuid ei kajasta, kuidas rikkumine kindlaks tehti. Seda teavet ajakohastatakse korrapäraselt.

Juhtudel, kui vaja on suuremat konfidentsiaalsust, näiteks kaubanduslike survemeetmete riski korral, palub ühtne kontaktpunkt kaebuse esitajatel anda teavet selliste arvatavate asjaolude või riskide kohta.

## **7. Kaebuste järelmeetmed**

Pärast kaebuse saamist moodustab ühtne kontaktpunkt sihtotstarbelise töörühma, kuhu kuuluvad ühtse kontaktpunkti liikmed ning geograafilisi ja valdkondlikke kogemusi omavad eksperdid. Töörühma ülesanne on anda kaebuse kohta esialgne hinnang. Hindamisel keskendutakse kahele põhiaspektile: esitatud teabe täielikkus ja tõendusjõud.

Selles etapis edastatakse kaebuse esitajale kinnitus kaebuse kättesaamise kohta koos kaebuse individuaalse tunnusnumbriga. Kaebuse esitajat teavitatakse töörühma moodustamisest ja juhtumile määratud kontaktpunktist.

### *Kaebuse hindamine*

Kaebuse esialgsel analüüsimisel võib töörühm olenevalt juhtumi konkreetsetest asjaoludest võtta kaebuse esitajaga ühendust, et küsida lisateavet. Samuti võib töörühm teha ettepaneku pidada kaebuse esitajaga arutelu, et saada tõstatatud probleemist selgem ülevaade.

Kui töörühm on kogunud piisavalt teavet, koostab ta tõstatatud probleemi kohta esialgse hinnangu. Muu hulgas märgitakse, kas probleem kujutab endast kaubandustõket või tekitab probleeme seoses kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemi kohustuste täitmisega, ning tehakse kindlaks kõige asjakohasemad viisid probleemidega tegemiseks. Kaebuse esitajale teatatakse esialgse hindamise tulemusest ning ta suunatakse edasisteks järelmeetmeteks uue kontaktisiku poole.

### *Probleemide lahendamiseks võetavad meetmed, kaebuse esitaja teavitamine ja prioriteetide haldamine*

Kuigi kaebuse esitajat hoitakse kursis kaebuse menetlemise käigu ja hindamisega, on oluline meeles pidada, et sageli on keeruline anda eelnevalt juhtnööre selle kohta, kui kiiresti asjaga tegeleda saab või probleemid lahendada õnnestub.

Olenevalt juhtumi asjaoludest võib komisjon vastusena rakendada kas diplomaatilisi vahendeid, rahvusvahelist seiret/järelevalvet, ametlikku vaidluste lahendamist (WTO tasandil või kahepoolselt) või ühepoolsed meetmeid. Kuna täpsed menetlusetapid võivad olenevalt juhtumist ja valitud meetmetest erineda, ei saa nende kohta käesolevates suunistes

teavet esitada. Kui üksikjuhtumi korral on menetlusteave kättesaadav (nt ametlikul vaidluse lahendamisel), jagab ühtne kontaktpunkt seda asjaomaste sidusrühmadega.

Ehkki komisjon püüab tegeleda kõigi kaubandustõkete ning kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemi kohustuste täitmisega seotud probleemidega ja need kõrvaldada, peab ta igal juhul seadma prioriteedid, et saavutada kiirelt tulemusi ja kasutada ressursse kõige tõhusamal viisil. Need prioriteedid põhinevad kolmel kriteeriumil: 1) probleemi lahendamise tõenäosus, 2) õiguslik alus ja 3) turulepääsu tõkete majanduslik/süsteemne mõju või kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemi kohustuste rikkumise raskusaste. Neid prioriteete ajakohastatakse ja vaadatakse korrapäraselt läbi. Selline paindlikkus võimaldab komisjonil suunata ressursid kõige olulisematesse juhtumitesse, mille puhul on tõenäosus leida positiivne lahendus igal juhul suurim, samuti reageerida kiiresti ja tulemuslikult asjaolude muutustele.

*Kaebused ei ole ainus komisjoni rakendustöö allikas*

Komisjon jälgib pidevalt seda, kas kolmandad riigid täidavad oma kohustusi; selle eesmärk on ära hoida kaubandustõkete teket ning tagada kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemi kohustuste täitmine. Seejuures tugineb komisjon ELi delegatsioonide võrgustikule ning kontaktidele ELi institutsioonide ja liikmesriikidega. Kõikidest sel viisil kindlaks tehtud tõketest või kahtlustest teavitatakse ka ühtse kontaktpunkti raames loodud süsteemis, et tagada nende nõuetekohane arvessevõtmine.

## **1. lisa. Praktiline juhend [turulepääsuga seotud kaebuse vormi](#) täitmiseks**

### ***1. Kaebuse esitaja isiku- ja kontaktandmed***

Selle jaotisega kogutakse teavet kaebuse esitaja kohta ja kontaktandmeid, et ühtne kontaktpunkt saaks temaga ühendust võtta.

Lisaks teatavatele isikuandmetele (nt nimi, e-posti aadress, telefoninumber ja postiaadress), peaks kaebuse esitaja vajaduse korral selgelt märkima konkreetse organisatsiooni või riigi ametiasutuse, keda ta esindab (nt äriühingu nimi või ELi liikmesriigi konkreetne ministeerium või saatkond).

Samuti peaks kaebuse esitaja märkima, kas ta esindab mõnd ELi liikmesriiki, ELi eksportijat/importijat/investorit, ELi või riiklikku kutseorganisatsiooni, muud üksust.

Samuti peab kaebuse esitaja märkima ELi liikmesriigi(d), kus ta/organisatsioon tegutseb (nt ELi liikmesriigid, kus äriühing tegeleb majandustegevusega, või ELi kutseorganisatsiooni kuuluvate äriühingute asukohaliikmesriigid).

### ***2. Teave kaubandustõkke kohta***

Selles jaotises saab kaebuse esitaja kirjeldada tõket, millega ta on kokku puutunud või arvatavalt puutub kokku siis, kui see jõustub. Selle teabe põhjal saab ühtne kontaktpunkt (ja liikmesriigi ametiasutus) välja selgitada, kas tegemist on teadaoleva probleemiga, ning tõstatatud küsimusi paremini mõista.

Kaebuse esitajal palutakse märkida riik, kus tõke on kehtestatud, selgitada probleemi, millega ta silmitsi seisab, ning seda, kuidas see mõjutab tema äritegevust.

Kaebuse esitajal palutakse esitada probleemi tekitava meetme kohta võimalikult palju teavet: viide õigussättele, meetme tekst ja jõustumise kuupäev. Kui tõke tuleneb teatavast haldustavast, saab teatada ka sellest.

Kui kaebus on seotud õigusnormidega, mis pole veel jõustunud, vaid on veel arutamise- või vastuvõtmisetapis, peaks kaebuse esitaja edastama ka selle teabe, et ühtne kontaktpunkt saaks ära hoida edasisi kaubandustõkkeid.

Selle jaotise viimase elemendina palutakse kaebuse esitajal eelnevalt kindlaksmääratud loendi alusel märkida väidetava kaubandustõkke liik ja sektor, samuti tooted ja teenused, mida tõke mõjutab, sealhulgas kaupade tollikoodid või teenuste EBOPSi klassifikatsioon. Kirjeldus peaks olema võimalikult täpne ning piirduda ei tohiks ainuüksi laiema toote- või teenusekategorია märkimisega (välja arvatud juhul, kui väidetav tõke mõjutab kogu kategooriat). Kaebuse esitaja peaks mõjutatud toodete kindlakstegemiseks märkima üksikasjalikum(d) HS-koodi(d) – võimaluse korral vähemalt neljakohalise koodi.

Hõlpsamaks valikuks saab kaebuse esitaja kategooria ja sektori valida rippmenüüst. Kui kaebuse esitaja ei ole kindel, milline on kõige asjakohasem variant, on soovitatav ühtselt kontaktpunktilt nõu küsida (vt juhised selles küsimuses tegevussuuniste punktis „Kaebuse esitamisele eelnev etapp“).

### ***3. Majanduslik/süsteemne mõju***

Selles jaotises esitatav teave aitab ühtsel kontaktpunktil hinnata tõkke majanduslikku ja õiguslikku mõju kaebuse esitaja majandus- või muule tegevusele, samuti saada aimu sellest, kas see mõjutab samas sektoris tegutsevaid teisi ettevõtjaid või kliente, kes kasutavad nende

ettevõtjate sisendeid või teenuseid. Samuti aitab see kindlaks teha, kas esineb eriline mõju väikestele ja keskmise suurusega ettevõtjatele (VKEd). Ühtne kontaktpunkt teadvustab, et kaebuse esitajal ei pruugi olla kogu teavet kõigile nendele küsimustele vastamiseks.

Eeskätt palutakse kaebuse esitajal selgitada tõkke majanduslikku mõju, näiteks mõju ekspordile, kahjumile, tootmisele, käibele või lisakuludele, mida tuleb kanda selleks, et vastav tõke ületada.

Samuti oodatakse kaebuse esitajalt kasulikku teavet tõkke analüüsimiseks, eriti selle kohta, kas see puudutab teisi huvitatud sidusrühmi, näiteks samas või muus sektoris tegutsevaid teisi ELi äriühinguid või VKEsid. Küsimusega, mis on seotud kaubandustõkke riigi omamaiste tootjate või teenuseosutajatega, püütakse välja selgitada, kas ELi äriühinguid võrreldes kohalike äriühingutega diskrimineeritakse. Nendele küsimustele peaks kaebuse esitaja vastama kas „Jah“, „Ei“ või „Ei tea“.

Viimase aspektina on kaebuse esitajal võimalus esitada oma seisukohad seoses sellega, kas kõnealuse meetmega rikutakse kolmanda riigi teatavaid juriidilisi kohustusi, näiteks WTO või vabakaubanduslepingu norme, sealhulgas sellised põhimõtteid nagu läbipaistvus, mittediskrimineerimine ja proportsionaalsus.

#### ***4. Menetlused***

Kaebuse vormil küsitakse kaebuse esitajalt, kas talle teadaolevalt on mõni ELi liikmesriik / äriühing (sh kaebuse esitaja ise) / tööstusliit / muu organ taotlenud meetme vastu õiguskaitset meedet rakendava riigi ametiasutustelt (sh siseriiklikelt kohtutelt).

Samuti küsitakse kaebuse vormil seda, kas kaebuse esitaja on teadlik ELi-väliste riikide ametiasutuste / äriühingute / tööstusliitude / muude organite, sealhulgas tõkke kehtestanud riigi kohalike äriühingute võimalikest menetlustest.

See oluline teave annab ühtsele kontaktpunktile täiendavaid andmeid otsuse tegemiseks selle kohta, kuidas kolmanda riigiga seotud probleem tulemuslikumalt lahendada.

Kuigi ühtsele kontaktpunktile kaebuse esitamiseks ei pea olema algatatud ega kavandatud mingeid menetlusi, on oluline igasugune teave sellise menetluse ja võimalike tulemuste kohta. Õigupoolest aitab see ühtsel kontaktpunktil selgusele jõuda, kuidas kolmanda riigi probleemiga paremini tegeleda, ning püsida kursis probleemi arenguga.

## **2. lisa. Praktiline juhend kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud kaebuse vormi täitmiseks**

### *1. Kaebuse esitaja isikuandmed*

Kaebuse esitaja peab selgelt märkima, kas ta on füüsiline isik, ELi liikmesriik või ELi üksus (nt ettevõtte, kutseorganisatsioonid või töötajate/tööandjate organisatsioonid), ning esitama asjaomased kontaktandmed.

Kui kaebuse esitaja on ELi äriühing, ametiühing, tööstusliit või vabaihendus (olenemata sellest, kas tegemist on siseriikliku või ELi ühendusega), ELi sisenõuanderühm või mis tahes muu ELi üksus (vt ühtse kontaktpunkti tegevussuuniste punkti 2 alapunkti ii kategooriad b–g), peaks ta valima variandi „Üksus“. Kui kaebuse esitab ELi liikmesriik (kategooria a), tuleb valida variant „ELi liikmesriik“. Kui kaebuse esitaja on enda või mõne muu ELi kodaniku (muude ELi kodanike) nimel tegutsev füüsiline isik, peab ta valima variandi „Füüsiline isik, kes on Euroopa Liidu (EL) mõne liikmesriigi kodanik või alaline elanik“.

Ühtne kontaktpunkt on teadlik sellest, et ELis asuvad vabaihendused teevad sageli koostööd kolmandates riikides asuvate vabaihenduste / füüsiliste isikutega. Sel juhul palub ühtne kontaktpunkt kaebuse esitaja(te)l kõnealusele koostööle osutada ja esitada selle kohta piisavat teavet. Seda teavet käsitatakse ühtse kontaktpunkti tegevussuuniste punktis 6 kirjeldatud konfidentsiaalse teabena.

### *2. Kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud rikkumise asjaolude kirjeldus*

Kaebuse vormi selles jaotises küsitakse teavet kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud kohustuste väidetava rikkumise ja õigusliku aluse kohta. Selle põhjal saab ühtne kontaktpunkt paremini tuvastada probleemi ja võimalikud rahvusvaheliste lepingute rikkumised ning seega teha esialgse analüüsi.

Ühtne kontaktpunkt käsitleb õigusaktidest tulenevate rikkumiste kohta esitatud kaebusi ja haldustavade kohta esitatud kaebusi võrdsetel alustel. Sellegipoolest on selle jaotise täitmisel oluline meeles pidada, et kui rikkumine tuleneb tavadest, mitte õigusaktidest, võib seda olla keerulisem käsitleda, sest seda võib olla raskem tõendada.

Seda silmas pidades võivad kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud rikkumised ühtse kontaktpunkti arvates tavaliselt tuleneda järgmisest:

- rahvusvaheliste konventsioonide alusel võetud kohustuste täitmata jätmine või rahvusvaheliste konventsioonide üle võtmata / ratifitseerimata jätmine;
- selliste siseriiklike õigusaktide vastuvõtmine, mis on vastuolus rahvusvahelistes konventsioonides sätestatud põhimõtetega, või
- kehtestatud siseriiklike meetmete nõuetekohaselt rakendamata jätmine. Selle kohta peaks kaebuse esitaja esitama kaebust põhjendavad faktid.

Kaebuse vormi selle jaotise esimeses küsimuses palutakse kaebuse esitajal märkida kaebuse õiguslik alus. See tähendab, et kaebuse esitaja peaks osutama vabakaubanduslepingute (kaubanduse ja kestliku arenguga seotud kaebuste puhul) või üldise soodustuste süsteemi määrase (üldise soodustuste süsteemiga seotud kaebused) sät(e)tele, mida kolmandas riigis väidetavalt rikutakse.



Selle jaotise järgmistes küsimustes palutakse kaebuse esitajal märkida kolmanda riigi õigussäte (-sätted) või tava(d), millega esimeses küsimuses osutatud sätet (sätteid) rikutakse. Samuti peaks kaebuse esitaja selgitama, kuidas need õigussätted või tavad teda kahjustavad.

Seda silmas pidades tehakse kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud kaebuse vormis vahet õigusest ja tavadest tuleneval rikkumisel, kuid seejuures teadvustatakse, et tavadest tulenev rikkumine võib olla sama tõsine kui õigusest tulenev rikkumine.

Samuti peab kaebuse esitaja kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud kaebuse vormil vastavat õigusnormi või tava kirjeldama ning märkima, kuidas see kujutab endast rikkumist. Sellele küsimusele vastamisel peaks kaebuse esitaja esitama kas õigusakti teksti või, kui väidetav rikkumine tuleneb haldustavast, selgitama rikkumise toimumist ja tooma välja üksikasjad, mis tõendaks, et kõnealust tava rakendatakse kolmandas riigis süstemaatiliselt ja et tegemist ei ole üksnes üksikjuhtumiga.

Ühtne kontaktpunkt palub kaebuse esitajatel meeles pidada, et kaubanduse ja kestliku arengu või üldise soodustuste süsteemiga seotud kohustuste rikkumine peab vastavas kolmandas riigis olema süstemaatiline. See tähendab, et rikkumine ei tohiks kujutada endast üksikjuhtumit, mille korral kohustused on jäetud täitmata, vaid kolmandas riigis laialt levinud tava, millega pädevad asutused nõuetekohaselt ei tegele. Seda silmas pidades võib tavana käsitada nii õigusaktide süsteemset väära kohaldamist kui ka sellise õigusnormi süsteemset kohaldamata jätmist, mis tagaks kaubanduse ja kestliku arengu või üldise soodustuste süsteemiga seotud kohustuse täitmise kolmandas riigis.

Samuti võib kaebuse esitaja selles jaotises märkida, mis on tema arvates väidetava rikkumise tõenäolised algpõhjused. See teave võib aidata väidetava rikkumisega tulemuslikult tegeleda.

Selle jaotise viimased küsimused erinevad olenevalt sellest, kas kaebuse esitaja väidetav rikkumine on seotud vabakaubanduslepingus kaubanduse ja kestliku arengu kohta sätestatud kohustusega või üldise soodustuste süsteemi määruse rikkumisega. Kaebuse esitaja peaks vastama üksnes asjakohasele küsimusele.

### *3. Rikkumise mõju ja raskusaste*

Kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud probleemide korral peaks kaebuse esitaja andma põhjendatud teavet väidetava rikkumise mõju ja raskusastme kohta (näiteks kaubanduspartnerist riigis keskkonnale või töötajatele tekitatud kahju), samuti teavet hinnangulise majandusliku mõju kohta ELi ettevõtjatele, kes tegelevad selles riigis kaubanduse või investeerimisega (kui see teave on kättesaadav). Selle jaotise abil püüab ühtne kontaktpunkt saada aimu väidetava rikkumise ulatusest ja sellest, kas see on kolmandas riigis süsteemne.

Selleks et hinnata rikkumise raskusastet, peaks kaebuse esitaja andma kaebuse vormil võimalikult palju teavet. Esitatava teabe liik sõltub paljuski väidetavast rikkumisest. Sellegipoolest peaks see teave olema piisavalt üksikasjalik, et võimaldada kaebuse aluseks olevaid asjaolusid nõuetekohaselt hinnata.

Seda arvestades julgustab ühtne kontaktpunkt sidusrühmi võtma temaga enne kaebuse esitamist ühendust, et arutada selliseid küsimusi nagu esitatava teabe ulatus ning teha juba varakult kindlaks põhiprobleemid (vt tegevussuunised).

Kui kaebus on seotud ELi ja Ühendkuningriigi kaubandus- ja koostöölepingu kohaste kaitse

taseme säilitamise ja tasakaalustamise kohustustega (XI jaotise [„Avatud ja ausa konkurentsi võrdsed tingimused ning kestlik areng“] artiklid 387 ja 391 [„Kaitse taseme säilitamine“], artikkel 411 [„Tasakaalustamine“]), siis tuleks esitada täiendav majanduslik teave samamoodi nagu turulepääsuga seotud kaebuse vormi puhul.

#### *4. Menetlused*

Kaebuse vormil küsitakse kaebuse esitajalt, kas talle teadaolevalt on mõni äriühing / tööstusliit / muu organ taotlenud meetme vastu õiguskaitset meedet rakendava riigi ametiasutustelt (sh siseriiklikelt kohtutelt).

Jaatava vastuse korral palutakse kaebuse esitajal kaebuse vormil selgitada järgmist:

- i. algatatud menetluse liik;
- ii. ametiasutus, kelle poole menetluse algatamiseks pöörduiti;
- iii. kui menetlus on lõpetatud, siis selle tulemus.

Järgmisena palutakse kaebuse esitajal kaubanduse ja kestliku arengu / üldise soodustuste süsteemiga seotud kaebuse vormil selgitada, miks ei ole menetluse tulemus tema arvates piisav rikkumise kõrvaldamiseks või miks ta arvab, et sellise otsuse rakendamine (või rakendamata jätmine), mille alusel oleks saanud probleemi lahendada, ei andnud soovitud tulemust.

Kui algatatud menetlus ei olnud tulemuslik või kolmas riik tulemust ei rakendanud, saab esitada selge vastuse. Kui kolmas riik langetas soodsa otsuse, kuid sellisel viisil, et see ei ole piisav rikkumise kõrvaldamiseks, peaks kaebuse esitaja esitama üksikasjaliku selgituse kolmanda riigi tegevuse kohta.

Kuigi ühtsele kontaktpunktile kaebuse esitamiseks ei pea olema algatatud ega kavandatud mingeid menetlusi, on oluline igasugune teave sellise menetluse ja võimalike tulemuste kohta. Selle teabe alusel saab ühtne kontaktpunkt aimu sellest, kas asjaga seoses on juba meetmeid võetud ning kuidas kolmanda riigiga seotud probleem tulemuslikumalt lahendada.

Lisaks riigisisestele menetlustele soovib ühtne kontaktpunkt samuti teada, kas kaubanduse ja kestliku arengu või üldise soodustuste süsteemiga seotud sätete väidetava rikkumise aluseks olevaid asjaolusid on juba analüüsinud mõni pädev rahvusvaheline seire- või järelevalveorgan ning kas selle suhtes on võetud mingeid meetmeid. Tasub märkida, et nende organite varasemad meetmed ei ole eeltingimus kaebuse esitamisele, kuid ühtne kontaktpunkt juhib tähelepanu, et see oleks faktide kogumisel märkimisväärselt abiks.

Seega palutakse kaebuse esitajal anda kaebuse vormil üksikasjalikku teavet selle kohta, kuidas rahvusvaheliste konventsioonide asjaomased seire- või järelevalveorganid (nt Rahvusvaheline Tööorganisatsioon, Ühinenud Rahvaste Organisatsioon, mitmepoolsete keskkonnalepingute seire- ja järelevalveorganid) on väidetavate rikkumistega tegelenud ja meetmeid võtnud.

#### *5. Kaubanduse ja kestliku arenguga seotud kaebuste menetlemise orienteeruv ajakava*

Kaubanduse ja kestliku arenguga seotud kaebuste menetlemisel kohaldab ühtne kontaktpunkt järgmisi tähtaegu:

- i. kinnitab kaebuse kättesaamise kümne tööpäeva jooksul alates kaebuse kättesaamisest;

- ii. tagab, et kaebuse esitajaga võetakse esimest korda ühendust 20 tööpäeva jooksul alates kaebuse kättesaamisest, ning
- iii. annab 120 tööpäeva jooksul alates kaebuse kättesaamisest juhtumi kohta esimese hinnangu, et teha kindlaks, kas kaubanduse ja kestliku arenguga seotud kohustusi võib olla rikutud. Selle hindamise tulemusena tehakse kindlaks ka sobivad järgmised etapid.

Kui kaebuse esitajalt on vaja küsida lisateavet või juhul, kui lisateavet küsitakse mõnelt uurimise seisukohast olulisi eksperditeadmisi omavalt rahvusvaheliselt valitsustevaheliselt organisatsioonilt, võib ühtne kontaktpunkt 120-päevase tähtaja arvestuse peatada. Nendel juhtudel alustatakse tähtaja arvestamist uuesti pärast seda, kui kaebuse esitaja või organisatsioon on esitanud täieliku teabe.

Tähtaja arvestus võidakse peatada ka juhul, kui ühtsel kontaktpunktil on vaja rohkem aega keeruka analüüsi tegemiseks või kui juhtumi asjaolud on muutunud (nt teatavaks on saanud uut teavet, mis mõjutab juhtumi hindamist). Nendel juhtudel hoiab ühtne kontaktpunkt kaebuse esitajat juhtumi ajakava muudatustega kursis.